

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Tekijänoikeusasioiden neuvottelukunnan kokous 26.2.2024 klo 10 -

Asialista

10.00 Puheenjohtaja vsi Elina Laavi avaa kokouksen

10.05 Ajankohtaista

- Kulttuuripoliittinen selonteko

- Tekijänoikeudelliset kysymykset selonteon osana, johtaja Jorma Waldén

- Muut ajankohtaiset asiat

11.20 EU- ja KV-asiat

- Data-lainsäädännön toimeenpano, Tekijänoikeusinfrastruktuurin kehittäminen EU-tasolla, WIPO, Hallitusneuvos Anna Vuopala

10.50 EU:n tekoälyasetus

- Tekijänoikeudella suojatun aineiston hyödyntäminen tekoälypalveluiden kehittämisessä ja tarjoamisessa, Juha Vesala (OTT, dosentti), Lapin yliopisto
- Tekoälyasetuksen yleisesittely, erityisasiantuntija Anna-Mari Wallenberg, VM

11.30 Keskustelu tekoälyyn liittyen ja johtopäätökset

12.00 Kokous päättyy

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Digitaalisuus, teknologinen kehitys ja tekoäly

OKM 26.2.2024

Digitaalinen murros

- Digitaalinen murros vaikuttaa voimakkaasti talouteen, yhteiskunnan rakenteisiin sekä elämäntapaan ja kulttuuriin.
- Teknologinen kehitys on nopeaa, epälineaarista ja vaikeasti ennakoitavissa.
- Digitaalisuus ja teknologiset muutokset edellyttävät uudenlaista digitaalista sivistystä ja osaamista.
- Digitaalisuus on läsnä kulttuurin luomisessa, tuotannossa, jakelussa, käyttämisessä ja säilyttämisessä; se vaikuttaa luovan työn tekemiseen ja ansaintaan, kulttuurilaitosten ja yleisöjen suhteeseen sekä kulttuurin saatavuuteen ja kulttuuriperinnön turvaamiseen.
- Digitaalisuus vahvistaa analogisessa muodossa olevan kulttuurin ja taiteen, kulttuuriperinnön, rakennetun kulttuuriympäristön, musiikin ja esittävien taiteiden live-esitysten vaikuttavuutta ja saatavuutta.
- Digitaalisuus mahdollistaa digitaalisten apuvälineiden käyttämisen luomisessa ja tuotannossa. Työskentely-ympäristöt voivat monilla aloilla olla myös täysin digitaalisia.

Tekoäly

- ❖ Digitaalisiin apuvälineisiin kuuluu myös **tekoäly** (AI) kuten suuret kielimallit tai generatiivinen tekoäly luovien prosessien tukena.
- ❖ Tekoälyn käyttöön liittyy mm.
 - luomisen ja muun hyväksikäytön eettisiä kysymyksiä
 - tekijänoikeuskysymyksiä, esim. suojatun sisällön käyttö tekoälyn koulutuksessa (input), lopputuloksen asema (output)
 - myönteisiä vaikutuksia (työn tehostuminen ja helpottuminen, tekniikan mahdollistamat uudet ilmaisutavat)
 - kielteisiä vaikutuksia (väärinkäyttö, inspiraation ja mielikuvituksen rapautuminen)
 - kestävän kehityksen ja luonnonvarojen käytön haasteita

Data on digitaalisen toimintaympäristön peruskivi

- ❖ Dataa keräämällä edistetään tietopohjaista päätöksentekoa ja kulttuuripoliittisia ratkaisuja (esim. toimintaympäristön kuvaus lainsäädännön valmistelun tai avustusten ja apurahojen myöntämisen pohjaksi).
- ❖ Luovan talouden ja tekijänoikeuteen perustuvan ansainnan kehittymistä digitaalisessa ympäristössä mahdollistetaan
 - kulttuurin ja tekijänoikeustuotteiden kulutusta, yleisöä ja luovia tekijöitä (oikeudenhaltijoita) koskevalla datalla
 - data-avaruuksien (kulttuuriperintö, media jne.) kehittämisellä ja hyödyntämisellä
 - tekijänoikeuden infrastruktuuria kehittämällä ja datan yhdistämisellä
- ❖ Datan avaaminen. Kulttuuria koskevaa dataa, johon ei kohdistu tekijänoikeuksia, on mahdollista avata laajasti uudelleenkäytettäväksi eri tarkoituksiin ja näin lisätä aineistojen näkyvyyttä ja vaikuttavuutta.
- ❖ Varmistettava osaaminen digitaalisen tiedon hallinnan ja virtaamisen edistämiseksi (koko kulttuurin kenttä, erityisesti tekijänoikeusinfrastruktuuri).
- ❖ Datan liikkuminen tietyllä toimialalla tai toimialojen välillä edellyttää tiedon yhteentoimivuutta ja yhteisesti sovittuja periaatteita.

Tekijänoikeus, tekijänoikeuden infrastruktuuri

- ❖ Kansallinen tekijänoikeuslainsäädäntö perustuu kansainvälisiin konventioihin ja EU:n lainsäädäntöön; on olemassa vain rajallinen mahdollisuus kansallisiin ratkaisuihin.
- ❖ Tekijänoikeudessa voidaan yleensä vain reagoida tapahtuneeseen; on erittäin vaikea ennakoida ja säätää ennakolta jostain, mitä ei tunneta. Tekijänoikeuteen liittyvät säädöstarpeet syntyvät teknisen kehityksen myötä.
- ❖ Uudet teknologiat mahdollistavat automatisaatiota, jolloin oikeudenhaltijat voivat konelukemisen avulla hallinnoida teosten käyttöä myös ennakoivasti.
- ❖ Oikeuksien hallinnointi ja täytäntöönpano digitaalisessa ympäristössä edellyttää toimivaa tekijänoikeuden digitaalista infrastruktuuria.

Tekijänoikeuden tavoitteita

- ❖ Tekijänoikeuslainsäädännölle ja tekijänoikeusjärjestelmälle asetettavia tavoitteita:
 - *Turvataan tekijänoikeus luovaan työhön pohjautuvan ansainnan perustana teknologisten muutosten keskellä.*
 - *Varmistetaan tekijän taloudellisten ja moraalisten oikeuksien kunnioittaminen.*
 - *Mahdollisimman teknologianeutraali lainsäädäntö.*
 - *Varmistetaan avointen ja yhteensopivien tunnisteiden (IPI, ISWC, IPN, ISRC, ISCC jne.) käyttö ja suoja muuttamista ja poistamista vastaan.*
 - *Mahdollistetaan uusien teknologioiden ja älysovimusten käyttöönotto luovilla aloilla.*
 - *Kehitetään tekijänoikeuden infrastruktuuria oikeuksien hallinnoinnin ja digitaalisen talouden tarpeisiin.*

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

EU- ja KV-asiat

OKM 26.2.2024

Data-lainsäädännön toimeenpano

- **Big 5 lasketaan DGA, DMA ja DSA, DA, AIA ja NIS2**
- **Datahallinta-asetus voimaan 24.9.2023 (Suomessa toimeenpanolaki voimaan 2.1.2024 (VM))**
 - Fokus julkisen sektorin elinten datan uudelleenkäytössä; menettelysääntelystä, ei velvoita → tavoite data-avaruuksien muodostaminen; määräykset toimivaltaisesta viranomaisesta datan datanvälityspalveluille: Traficom (rekisteröinti ja valvonta)
- **Data-asetus voimaan 12.1.2024 (soveltaminen 12.9.2025)** Fokus ei-henkilödatassa, eli teollisuusdatassa (IoT), siten että tuotteen tai siihen liittyvä palvelun tuottajalla on velvollisuus saattaa data käyttöön, esim. terveyslaitteista tai autosta, esim. sille, joka on datan tuottanut
 - Vaikutusarviointi työryhmässä; vaikutukset epäselvät muun kuin tietokantasuojan osalta
 - viittauksia teollis- ja tekijänoikeuksiin artikloissa 29 (vaihtomaksut), 32 (datan siirtäminen ulkomaille) ja 43 (sui generis tietokantasuoja) → suurin vaikutus liikesalaisuussuojalla
 - Valvova viranomainen; EI OLE valvovaa viranomaista → Traficom + tekijänoikeusasioista asiattuntijamenettely (liikesalaisuudet TEM vastuulla; elintarvikemarkkinalain mukainen menettely MaO

Tekijänoikeusinfrastruktuurin kehittäminen EU-tasolla

- YHTEISTYÖ Europeum EDICin kanssa; 1,5 v valmisteltu **Tekijänoikeusinfra-EDIC ”on hold”**
 - *Komission tavoite on vakiinnuttaa tekninen infra luottamuspalveluille eri tarkoituksiin; osa isompaa EU:n politiikkatavoitetta siirtyä käyttämään komission rahoituksella kehitettyä lohkoketjupalveluinfrastruktuuria (EBSI) niin julkisen kuin yksityisen sektorin toimijoiden parissa → Belgia vetämään Europeum EDICiä*
- Marras-joulukuu 2023 OKM neuvottelut komission, Europeum EDIC Task Forcen ja tammikuussa pj-maana aloittavan Belgian kanssa, **komissio vetosi jäsenvaltioihin liittyä tekijänoikeusinfrastruktuurityöhön → nyt 11 maata mukana**
- **Yhteisymmärrys, että CI task force on strateginen yhteistyökumppani Europeumissa, eikä Suomi liity jäseneksi heti 2024 alusta**
 - Kansallinen rahoitus, joka varattu infran kehittämiseen käytetään tekoälyä ja tekijänoikeutta koskevan käyttötapausten valmisteluun

Tekoäly & tekijänoikeus käyttötapaus

- Vuonna 2024 Europeum EDICin alla toteutettavan Tekoäly-käyttötapausten tavoite olisi testata miten yhteiset periaatteet EU-tasoiselle tekijänoikeustietoinfralle (ORDF) varmistaisi
 - DSM-direktiivin tekstin- ja tiedonlouhintaa koskevien säännösten soveltamisen (art. 4, opt out tekoälyn koulutusdatasta)
 - 2.2 neuvoston hyväksymän Tekoälyasetuksen (AIA) edellytykset, että tekoälyn koulutuksessa noudatetaan EU:n lainsäädäntöä (lisäksi läpinäkyvyysvelvoite ja AI-sisällön erottelu teoksista, joihin sovelletaan tekijänoikeuslakia)
- Hyödyt: Mahdollistaa tekijänoikeuksien yhdistämisen ESB:ssä pilotoituihin **digitaalisiin lompakoihin**, sekä **digitaaliseen identiteettiin** (EUDI, DID) luovan alan tekijöille, joilla ei ole olemassa olevaa standardoitua tunnistetta järjestöltä
- Haasteet: Liittymismaksu; Suomen ei tarvitse liittyä Europeumiin; suositus pyrkiä edistämään jäsenyyttä → EBSI Benefits for Finland 20.2

COPYRIGHT INFRASTRUCTURE TASK FORCE (CITF) jatkaa Suomen johdolla kehitystyötä

- ensimmäisessä kokouksessa 9.1.2024 mukana jo yli 10 jäsenvaltiota vähintään tarkkailijana

FI – EE – LV – LT – DE – FR – ES – IT – ES – MT – CZ – PT - SL

**ENSIMMÄINEN EDIC ALT EDIC perustettiin 5.2.2024 → ”EUROPEUM EDIC”
PERUSTETAAN seuraavaksi**

**COPYRIGHT
INFRASTRUCTURE
TASK FORCE**

KV-taso; Maailman henkisen omaisuuden järjestö WIPO

- TKMI Sari Multalan vierailu CERN/WIPO
- AI Conversations – "Training the machines – Bytes, rights and the copyright conundrum": Join us for WIPO Conversation 9 on March 13-14,2024
 - Tekijänoikeusinfrastruktuuriwebinaarit → 1-2 kokopäivän verkkokonferenssit globaalilla tasolla
- SCCR – Uusi sopimusteksti lähettäjäyritysten suojasta; käsittely 15-19.4.2024
 - Uutena asiana informaatioistunto AI & tekijänoikeus; Brasilian digitaalinen agenda
- IGC – Diplomaattikonferenssi 13-24.5, valmistelukokous Namibia 12-14.3.2024; e-kirje jaostossa, u-kirjelmä tulossa